

Provedba Ocjene okruŕja uređjenja zemljišta (LGAF) u Republici Hrvatskoj

Izvješće o stanju

Modul 10: Gospodarenje obalnim područjem

Stručnjak istraživač: mr. sc. Ivica Trumbić

10. srpnja 2015.

Sadržaj

1	STANJE U GOSPODARENJU OBALNIM PODRUČJEM.....	3
1.1	UVOD.....	3
1.2	ZAVRŠENI PROJEKTI IZ DOMENE GOSPODARENJA OBALNIM PODRUČJEM	4
1.3	PREGLED ZAKONSKE REGULATIVE	4
1.4	PREGLED INSTITUCIJA POVEZANIH SA GOSPODARENJEM OBALNIM PODRUČJEM.....	7
1.5	IZAZOVI GOSPODARENJA ZEMLJIŠTEM U OBALNOM KOPNENOM I MORSKOM PODRUČJU	8
2	Ocjene mjerila	11
2.1	POKAZATELJ 1: PRAVO KORIŠTENJA MORA ZA RIBARSTVO	11
2.1.1	<i>Pravo korištenja mora za ribarstvo je pravno prepoznato i zaštićeno u praksi.....</i>	<i>11</i>
2.1.2	<i>Mješovito korištenje mora u određenim zonama (npr. ribarstvo, turizam i promet) može pravno postojati</i>	<i>12</i>
2.1.3	<i>Dozvola za korištenje morskog prostora može se dobiti uz prihvatljivu cijenu nakon pažljive i transparentne procjene usuglašenosti s postojećim planovima mora uz procjenu utjecaja na okoliš i uzimanja u obzir mišljenja i interesa svih dionika</i>	<i>13</i>
2.1.4	<i>Dozvola za korištenje morskog prostora može se brzo dobiti.....</i>	<i>13</i>
2.2	POKAZATELJ 2: UČINKOVITOST PROCESA IZRADE PROSTORNIH PLANOVA U OBALNOM PODRUČJU	14
2.2.1	<i>Prostorno planiranje učinkovito usmjerava obalni urbani razvoj.....</i>	<i>14</i>
	<i>Prostorno planiranje učinkovito usmjerava obalni urbani razvoj.....</i>	<i>14</i>
2.2.2	<i>Postupci planiranja su u stanju nositi se s obalnim urbanim rastom</i>	<i>15</i>
2.3	POKAZATELJ 3: UČINKOVITOST PROCESA PROSTORNOG PLANIRANJA MORA	15
2.3.1	<i>Prostorni planovi mora se izrađuju/mijenjaju kroz javni proces</i>	<i>15</i>
2.3.2	<i>Potrebe ribarskog sektora za prostorom su prepoznate u prostornim planovima mora i poduzimaju se odgovarajuće mjere radi osiguranja održivosti ulova ribe i regulirajućih prihvatljivih učinaka na okoliš</i>	<i>16</i>
2.3.3	<i>Određivanje zona marikulture u prostornim planovima mora je osigurano uključivo i mjere izbjegavanja konflikata sa susjednim namjenama (npr. turizam) i uz uvažavanje mišljenja i interesa dionika</i>	<i>17</i>
2.3.4	<i>Prostorno planiranje mora učinkovito određuje prostornu i vremensku alokaciju korištenja morskog prostora i osigurava održivo korištenje morskih resursa.....</i>	<i>17</i>
2.3.5	<i>Proces prostornog planiranja mora osigurava koherentnost između morskih i obalnih strategija i planova</i>	<i>18</i>
2.4	ZAVRŠNI KOMENTAR O MODULU	18
	LITERATURA	19

1 Stanje u gospodarenju obalnim područjem

1.1 Uvod

Ukupna dužina hrvatske obale iznosi 6.278 km, od čega je 31% na kopnu a 69% na otocima. Zakon o prostornom uređenju iz 2013. godine definira "Zaštićeno obalno područje mora" (ZOP) kao područje od posebnog državnog interesa. ZOP uključuje sve jedinice lokalne samouprave koje graniče s morem. Zakon također nalaže da se "planiranje i korištenje prostora ZOP-a...radi zaštite, ostvarenja ciljeva održivog, svrhovitog i gospodarski učinkovitog razvoja provodi uz ograničenja u pojasu kopna i otoka u širini od 1000 m od obalne crte i pojasu mora u širini od 300 m od obalne crte". U svom kopnenom dijelu ZOP se prostire na 4.369 km² (kopno - 1.401 km², otoci - 3.238 km²). Unatoč očekivanom padu ukupnog broja stanovnika Hrvatske, Plavi plan procjenjuje da će se broj gradskih stanovnika u obalnom području značajno povećati (od 794.000 u 2000. godini na 929.000 stanovnika u 2025. godini). U isto vrijeme, ukupni broj turista na hrvatskoj obali će se podvostručiti u 2025. godini u odnosu na stanje 2000. godine (sa 6 na 12 milijuna turista godišnje).¹

Danas je na obalnom području Jadrana smješteno 790 naselja (s oko 1.050.000 stanovnika, 370.000 stanova i 190.000 vikend stanova), stotinjak prostorno izdvojenih turističkih zona (oko 430.000 kreveta), više desetaka gospodarskih zona i stotinjak većih luka ili marina (s 17.000 vezova). Gradovi, naselja i ostala urbanizirana područja prema stanju iz 2000. godine zauzeli su oko 850 km ili 15% ukupne morske obalne linije. Prema analizama do 1960. godine, kada na Jadranu započinje intenzivna gradnja svake vrste, ukupno je korišteno oko 120-150 km morske obale. To znači da je graditeljskim aktivnostima u posljednjih četrdesetak godina "potrošeno" 5 puta više, najčešće najkvalitetnijeg obalnog prostora, nego što su ga izgradile i koristile sve prethodne generacije. Prema prostornim planovima važećim do 2004. godine predviđeno je daljnje širenje gradova i naselja uzduž obale za još oko 800 km, tako da bi se urbanizirani dio obale mogao povećati za oko 1.650 km, a urbanizirani prostor za oko 65.500 ha. Od toga bi turističke zone koristile oko 600 km obale i 15.300 ha prostora. Ta planska predviđanja će se teško ostvariti u takvom opsegu jer je izrađena nova generacija prostornih planova, utemeljenih na novim zakonskim rješenjima, prije svega Uredbi o zaštiti i uređenju zaštićenog obalnog područja mora (donesena 2004. godine, a 2007. godine najvećim dijelom ugrađena u Zakon o prostornom uređenju i gradnji, te ponovno u Zakon o prostornom uređenju iz 2013. godine) kojom se nameću jasna ograničenja u širenju građevinskih područja, odnosno obveza za njihovo smanjenje u skladu sa zadanim kriterijima.

Bespravna gradnja u obalnom području Hrvatske predstavlja trajan problem obalnog gospodarenja zemljištem. U 2013. godini iniciran je proces masovne legalizacije bespravnih objekata što je, uz ostalo, otvorilo mogućnost shvaćanja veličine problema koje je do tada bio nastao. Jedinice regionalne samouprave su registrirale 274.679 zahtjeva za legalizaciju. Najveći broj zahtjeva registriran je u Splitsko-dalmatinskoj županiji (68.246) te u Zadarskoj županiji (65.994). Međutim, broj zahtjevi po kilometru obalne crte pokazuje sasvim drugačiji redoslijed, pri čemu je najveća "gustoća" zabilježena u Istarskoj županiji (83/km¹), zatim u Zadarskoj (71/km¹) i tek onda u Splitsko-dalmatinskoj županiji (66/km¹). Sve ostale županije su ispod prosjeka za čitavu obalu (44/km¹).²

Zemljište u obalnom području Hrvatske je važan razvojni resurs. Mogućnosti za održivi ekonomski razvoj su velike, no one su do sada bile ograničene nedovoljno integriranim sustavom upravljanja. Nadalje, morsko područje Hrvatske, koje se obično i smatra sastavnim dijelom obalnog područja, je drugi važan resurs, makar se uvjeti upravljanja tim prostorom

¹ Benoit, G. and Comeau, A. (2005). *The Blue Plan's Environment and Development Outlook* London: Earthscan.

² Ministry of Construction and Physical Planning (2014). *Baseline Study on Integrated Coastal Zone Management*. Prepared for the Croatian Spatial Strategy. Zagreb: Ministry of Construction and Physical Planning

donekle razlikuju od uvjeta koji važe za upravljanje kopnenim prostorom. Integralno upravljanje obalnim područjem (IUOP) se, općenito, smatra važnim instrumentom održivog upravljanja morskim i kopnenim obalnim resursima. No sustav IUOP je još u povojima iako je Hrvatska ratificirala sredozemni Protokol o IUOP. Prostorno planiranje se, zato, još uvijek smatra temeljnim alatom za upravljanje obalnim zemljištem, iako neki važni instrumenti za njegovu provedbu još nedostaju.

1.2 Završeni projekti iz domene gospodarenja obalnim područjem

Strategije, programi i planovi gospodarenja obalnim područjem za sada još ne postoje u Hrvatskoj, imajući u vidu njihovu definiciju prema sredozemnom protokolu o IUOP. Isto tako, Zakon o prostornom uređenju te Zakon o zaštiti okoliša (treba naglasiti da je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode nadležno za primjenu Protokola) ne predviđa njihovu izradu i usvajanje. No unatoč gornjemu, neke inicijative su u tijeku. Istražuje se Obalni plan Šibensko-kninske županije s fokusom na prilagodbu na klimatske promjene i varijabilnost. U okviru plana izrađena je analiza ranjivosti uske obalne zone, uzimanjem u obzir prirodnih i socio-ekonomskih indikatora. Važno je naglasiti da je obalni prostorni razvoj, te način i struktura korištenja obalnog zemljišta važna komponenta ovog plana. U planu se ukazuje na nedostatke zemljišne politike u obalnom području županije koja je rezultirala neracionalnim korištenjem prostora te manjkom odgovarajuće infrastrukture u građevinskim područjima obalne zone. Dubrovačko-neretvanska županija je prije nekoliko godina usvojila smjernice za IUOP i čini se da se u toj županiji provode ozbiljnije mjere zaštite i razvoja prostora obalnog područja, uključivo i značajno poboljšanje kakvoće izgrađenog okoliša što se smatra važnim preduvjetom za kvalitetan turistički razvoj.

Oba gore navedena dokumenta su, doduše, indikativne a ne normativne naravi. Oni nemaju onu zakonsku snagu koju imaju, na primjer, prostorni planovi te su, stoga, uglavnom savjetodavne naravi. No treba naglasiti da će Obalni plan Šibensko-kninske županije dati relativno precizne mjere koje treba provesti u obalnim naseljima županije i to kroz normativne planove, poglavito kroz planove prostornog uređenja.

U tijeku je i izrada objedinjene Strategije zaštite morskog okoliša i obalnog područja Hrvatske. Njezin cilj je izrada okvira za uvođenje IUOP kao obveznog sustava upravljanja navedenim ekosustavima. Ova strategija ne spada u tzv. razvojne strategije, već se svrstava u grupu upravljačkih strategija. Obzirom na činjenicu da se istovremeno rade i strategija prostornog razvoja Hrvatske i strategija regionalnog razvitka Hrvatske, ova objedinjena strategija će u dobroj mjeri komplementirati ove dvije posljednje. No, treba naglasiti da će se objedinjena strategija posebno osvrnuti na korištenje i gospodarenje zemljištem obalnog područja, i to na cijelom području jadranske regije, jer se tu radi o posebno osjetljivom pitanju koje u dobroj mjeri određuje i ukupni razvoj jadranskog obalnog područja.

1.3 Pregled zakonske regulative

U zakonodavstvu Hrvatske je, kada je riječ o moru i morskoj obali, po prvi put Zakonom o prostornom uređenju i korištenju građevinskog zemljišta. ("Narodne novine" br. 14/73), određeno da su more i morska obala³ osobito vrijedni dijelovi čovjekovog okoliša koji su pod posebnom zaštitom. Promišljajući o prostoru i stvaranju uvjeta i instrumenata za njegov kontrolirani razvoj, Sabor RH 1980. godine donosi Zakon o prostornom planiranju i uređivanju prostora ("Narodne novine" br. 54/80, 16/86, 34/91, 49/92) kojim je određeno da se prostorno planiranje i uređenje prostora temelji na pravu i dužnosti građana da raspoložu prostorom za život i rad, odnosno očuvaju prirodne i radom stvorene vrijednosti čovjekovog

³ Odredbom članka 48. Zakona o prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN br. 54/80, 16/86, 34/91, 49/92) kao poseban vrijedni dijelovi čovjekovog okoliša pod posebnom zaštitom su more i morska obala. Nadalje, odredbom članka 59. istog Zakona određeno je da do donošenja provedbenog plana unutar zaštitnog obalnog pojasa nije moguća nikakva gradnja.

okoliša, sprječavaju i otklanjaju posljedice koje ugrožavaju te vrijednosti, te osiguravaju društveni i privredni razvoj za zdrav, siguran i humaniziran život i rad sadašnjih i budućih generacija. Sukladno rješenju iz prethodnog Zakona o prostornom uređenju i korištenju građevinskog zemljišta,⁴ zaštitni obalni pojas određuje se prostornim planom općine, odnosno posebnom odlukom skupštine općine⁵ ovisno o namjeni, konfiguraciji i drugim karakteristikama terena, kao i izgrađenosti prostora. Na isti način je određeno da se morska obala ne smije zauzeti, niti ograditi, te da se do morske obale treba osigurati slobodan i javni pristup i korištenje.⁶ Zakonom o prostornom uređenju, usvojenom koncem 2013. godine (NN, 153/13), dio kojim se definira pitanje ZOP-a također zauzima prominentno mjesto, dok se bitne odrednice nisu mijenjale u odnosu na ono što je bilo određeno prijašnjim zakonima. Glede definiranja obalnog pojasa, ovaj zakon predstavlja direktnu provedbu članka 8. središnjeg Protokola o IUOP.

Vodeći računa o svim promjenama koje su se dogodile na ovim prostorima, a koje su prvenstveno bile političke i gospodarske naravi, pokušavajući dati odgovore na bujajuću privatnu inicijativu za građenjem, 1994. godine donesen je Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04). Nažalost ovim Zakonom nije prepoznato obalno područje Hrvatske kao prostor značajnog razvojnog potencijala, ali ujedno kao i jedno od najugroženijih dijelova Hrvatske. Razvojni pritisci na obalu su jačali u nesagledivim razmjerima, te je prijetila realna opasnost za nepovratnim uništenjem tog područja koje je pripadalo, i na svu sreću još uvijek pripada, relativno dobro očuvanim dijelovima europskog kontinenta. U tom okruženju, u sve većoj inicijativi za korištenjem obale i izgradnji uz more, koje je zahvaljujući svojim prirodnim osebnostima vrlo atraktivno, 2004. godine zaključeno je da je posljednji trenutak za kontrolu građenja na obali mora, te je u tom smislu i izmijenjen Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine" br. 100/04). Utvrđeno je zaštićeno obalno područje u prostoru koje je opisano kao prostor 1000 metara od obalne linije⁷ prema unutrašnjosti, te 300 metara od obalne linije prema morskoj površini, te svi otoci. U svrhu reguliranja zaštite istog donesena je Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora ("Narodne novine" br. 128/04).

Gore spomenuta Uredba rezultirala je sljedećim:

- spriječeno je daljnje širenje građevinskih područja, a kroz novu generaciju prostornih planova općina i gradova na obali znatan broj njih je morao i smanjiti građevinska područja: □
- utvrđena je obveza izrade urbanističkih planova uređenja za neizgrađene dijelove kojima se definira primjerena ulična mreža, prateći sadržaji naselja i komunalna infrastruktura; □
- utvrđen je minimum infrastrukturne opremljenosti kojim se uvjetuje buduća gradnja u obalnom području; □
- utvrđen je negradivi obalni pojas namijenjen prije svega javnom korištenju (osim u iznimnim slučajevima djelatnosti vezanih za obalni rub); □
- utvrđeni su egzaktni uvjeti uređenja turističkih i drugih zona kojima se osigurava kvalitetnije uređenje, normativi zelenih površina i pratećih sadržaja te javni pristup obali.

⁴ Odredbom članka 57. Zakona iz 1973. godine određeno je da će se ili prostornim planom ili posebnom odlukom općinske skupštine utvrditi zaštitni obalni pojas uz more u odgovarajućoj širini ovisno prema mjesnim prilikama i konfiguraciji terena.

⁵ Odredba članka 41. Zakona iz 1980. godine je identična odredbi članka 57. Zakona iz 1973. godine.

⁶ Odredbom članka 8. stavka 3. *Protokola* podtočkom d) određeno je da svim građanima treba omogućiti slobodan pristup moru i obali. Stoga je vrijedan podatak da Hrvatska navedenu obvezu u svojoj regulativi ima već od 1980. godine. Dakle nije problem u regulativi, već u provedbi iste.

⁷ Odredbom članka 4. Zakona o pomorskom dobru (NN 158/03 i 141/06) određeno je da se morska obala proteže od crte srednjih viših visokih voda mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena kao i onaj dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u vezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda.

□

Sredozemni Protokol o IUOP (u daljnjem tekstu: Protokol) je potpisan u Madridu 21. siječnja 2008. godine. On se temelji na odrednici da je planiranje i gospodarenje obalnim područjima prioritetna obveza sredozemnih država s ciljem zaštite i održivog razvoja u tome prostoru. Hrvatska je ratificirala Protokol početkom 2011. godine i time se obvezala na njegovu provedbu. Pored obveze uspostave regionalnog sustava upravljanja obalnim područjem, Protokol je vrlo precizan u nizu specifičnih pitanja vezanih uz gospodarenje obalnim zemljištem:

- "Obalna zona" je definirana kao "... geomorfološko područje s obje strane obalne crte u kojem se međusobno djelovanje između pomorskih i kopnenih dijelova odvija kroz složene ekološke sustave koje čine biotske i abiotske komponente, životni prostor za ljudske zajednice i njihove društveno- gospodarske aktivnosti." (čl. 2) □
- "Integrirano upravljanje obalnim područjem" je definirano kao "... dinamički proces održivog upravljanja i korištenja obalnih područja, uzimajući istovremeno u obzir krhkost obalnih ekosustava i krajobraza, raznolikost aktivnosti i korištenja, njihovo međusobno djelovanje, pomorsku usmjerenost pojedinih aktivnosti i korištenja i njihov utjecaj na pomorske i kopnene dijelove." (čl. 2) □
- "Obalni odmak (setback)" se definira kao zona u kojoj "... gradnja nije dozvoljena. Uzimajući u obzir, među ostalim, područja izložena direktnim i negativnim utjecajima klimatskih promjena te prirodnim rizicima, širina ove zone ne smije biti manja od 100 m..." (čl. 8) □
- Formuliranje i razvoj nacionalnih obalnih strategija, strategija korištenja zemljišta, planova i programa koji uključuju urbani razvoj i socio-ekonomske aktivnosti, kao i druge relevantne sektorske politike (čl. 18)
- Primjena studija utjecaja na okoliš za javne i privatne projekte, te strateške procjene utjecaja na okoliš za planove i programe koje se odnose na obalno područje (čl. 19)
- Razvoj zemljišne politike s zahtjevom da zemlje usvoje prikladne instrumente za stjecanje, ustupanje u javno dobro, doniranje ili prijenos zemljišta u javno vlasništvo (čl. 20)
- Formulirati politike za sprječavanje i smanjenje štetnih posljedica prirodnih katastrofa te izvršiti procjene rizika ugroženosti obalnih područja od hazarda prirodnih katastrofa te poduzeti mjere sprječavanja, smanjenja i prilagođavanja u svrhu reagiranja na posljedice prirodnih katastrofa, a posebno onih prouzročenih klimatskim promjenama (čl. 22)

EU nema specifičnu legislativu vezanu uz IUOP, iako je početkom 90-tih godina prošlog stoljeća bila usvojena relevantna Preporuka. No, EU je ratificirala Protokol kao potpisnica Barcelonske konvencije.

Kada je riječ o strategijama, uz Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 50/99) važniji razvojni dokumenti su Nacionalni program razvitka otoka (1997.), Nacionalna strategija zaštite okoliša ("Narodne novine" 46/02), Nacionalni plan djelovanja za okoliš ("Narodne novine" 46/02), Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske ("Narodne novine" 03/09), te Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013. (2010.).

Ne postoje posebni pravni propisi vezani uz upravljanje obalnim područjem kao cjelinom, izuzev gore spomenutih odredaba o zaštićenom obalnom području mora koju je iz Uredbe o zaštićenom obalnom području mora preuzeo Zakon o prostornom uređenju. Ipak, postoje neki zakoni i propisi koji se bave određenim specifičnim problemima obalnih područja, ali nisu u potpunosti međusobno usklađeni kao što su: Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" 70/05, 139/08), Zakon o zaštiti okoliša ("Narodne novine" 110/07), Zakon o

pomorskom dobru i morskim lukama ("Narodne novine" 158/03, 141/06, 38/09), Zakon o otocima ("Narodne novine" 34/99, 32/02, 33/06) i Zakon o regionalnom razvoju ("Narodne novine" 153/09).

1.4 Pregled institucija povezanih sa gospodarenjem obalnim područjem

Integralno upravljanje obalnim područjima u Republici Hrvatskoj nije formalno zakonski određeno, pa za sada nedostaje institucionalni okvir za izradu i provedbu formalnih strategija i politika. Međutim, većina načela Protokola kao i većina instrumenata koje koristi, u većoj ili manjoj mjeri, postoje i primjenjuju se. Mogu se naći u nizu zakona i drugih pravnih akata, kao i u strategijama, planovima i programima koji se s različitih aspekata bave obalnim područjem.

Odredbom članka 7. Protokola, određeno je da je za integralno upravljanje obalnim područjem potrebno:

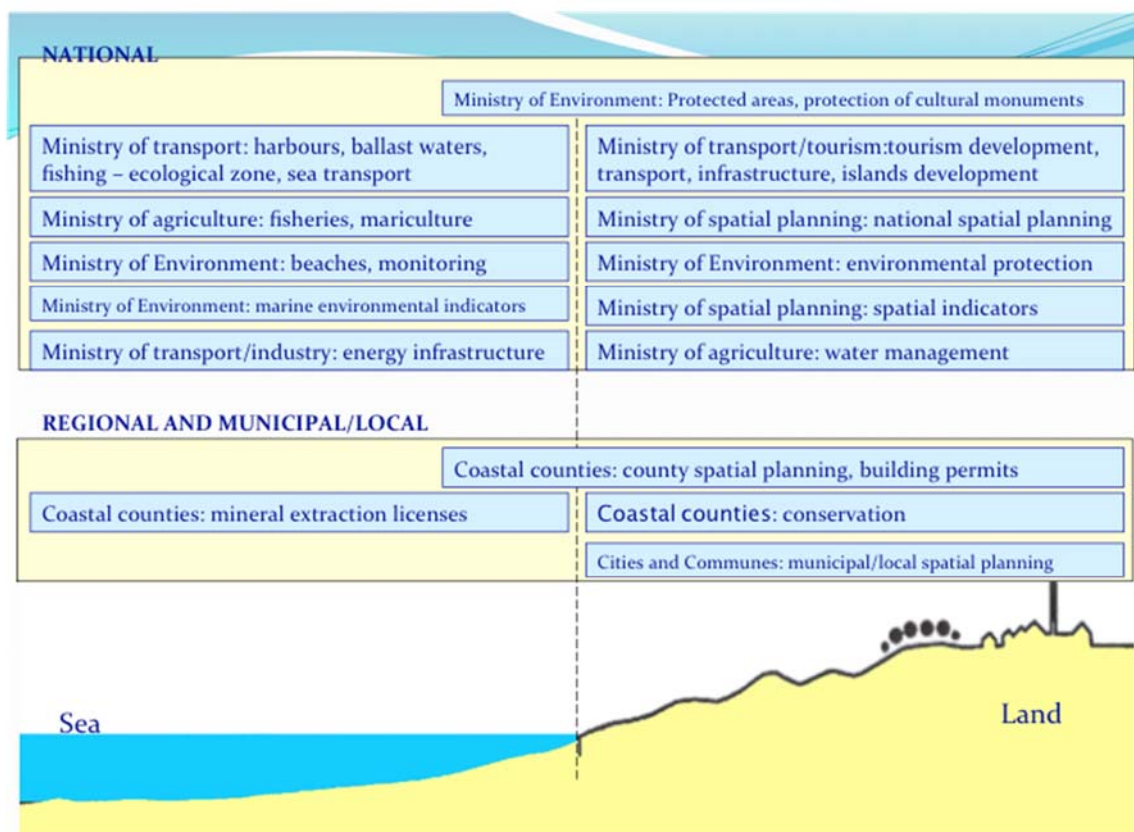
- osigurati institucionalnu koordinaciju da bi se izbjegli sektorski pristupi,
- osigurati primjerenu koordinaciju različitih tijela nadležnih za morski i kopneni dio obalnih područja pri obavljanju javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini,
- organizirati tijesnu koordinaciju između nacionalnih vlasti, te lokalnih i regionalnih tijela u području obalnih strategija, programa i planova, glede različitih dozvola putem zajedničkih konzultativnih tijela ili postupka zajedničkog odlučivanja.

Nadalje, u poglavlju III Instrumenti za integralno upravljanje obalnim područjem Protokola, između ostalog je rečeno da je potrebno:

- provoditi aktivnosti na provođenju svijesti o integralnom upravljanju obalnim područjem,
- organizirati obrazovne programe za obuku i obrazovanje javnosti o integralnom upravljanju obalnim područjem,
- stalno surađivati na obuci znanstvenog, tehničkog i administrativnog osoblja na području integralnog upravljanja obalnim područjem u cilju utvrđivanja i osnaživanja sposobnosti razvijanja znanstvenog i tehničkog istraživanja, promicanje centara specijaliziranih za integralno upravljanje obalnim područjem, promicati programe obuke za lokalne stručnjake.

Nekoliko ministarstava se bavi rješavanjem pojedinačnih problema vezanih za obalno područje: Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo turizma, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvo kulture, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo poljoprivrede te Ministarstvo gospodarstva. Uspostavom novih ministarstava nakon i podjelom bivšeg *Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva* na dva ministarstva, i to na Ministarstvo zaštite okoliša i prirode i Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, i institucije, odnosno uprave, koje su se do sada bavile problemima upravljanja obalnim područjem podijeljene su u navedena dva ministarstva. Tako je do sada jedna od važnih institucija za upravljanje obalnim područjem Odjel za zaštitu mora unutar Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Kad je uspostavljen, bio je prvo institucionalno rješenje takove vrste u Sredozemlju. Njegovi su zadaci danas svedeni uglavnom na administrativne poslove u smislu stručnih poslova vezanim uz zaštitu mora. Nadalje, unutar Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja nalaze se Uprava za prostorno uređenje i Hrvatski zavod za prostorni razvoj koji se bave cjelokupnom problematikom prostornog planiranja, od stručnih analiza do izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja. Jednako tako, unutar ostalih ministarstava djeluju uprave koje se bave problematikom vezanom uz korištenje mora i

obalnog područja, a pri tome su naročito značajne uprave Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture.

1.5 Izazovi gospodarenja zemljištem u obalnom kopnenom i morskom području

Glavni prepoznati problemi u gospodarenju obalnim područjem Republike Hrvatske, a posebno imajući u vidu aspekt gospodarenja zemljištem, mogu se sažeti u slijedećem:

- neažurni i nesređeni katastri (austrijske izmjere) i zemljišne knjige otežavaju provedbu učinkovite zemljišne politike, uzrokuju manipulaciju s građevinskim zemljištem i otežavaju provođenje investicija. Zbog iseljavanja sa obale i otoka stvarni vlasnici zemljišta teško su dostupni, što dodatno otežava sređivanje imovinsko pravnih odnosa; □
- na najvećem dijelu obale pomorsko dobro nije utvrđeno. U pojedinim županijama se gotovo isključivo utvrđuje po zahtjevu potencijalnih investitora ili JLS, što otežava upravljanje odnosno gospodarenje pomorskim dobrom; □
- porezna politika ne potiče rješavanje nagomilanih zemljišno-vlasničkih problema; □
- nisu u potrebnoj mjeri razrađeni instrumenti uređenja građevinskog zemljišta (komunalno opremanje, osiguranje površina za javne potrebe i sl.), što otežava kvalitetno uređenje novo-urbaniziranih dijelova obale; □
- nadzor nad poštivanjem propisa ne osigurava punu primjenu standarda i kriterija zaštite okoliša i prirode; □
- nepostojanje jedinstvene baze podataka za obalno područje kao važnog alata za upravljanjem obalnim područjem. Stoga je neophodno razvijati jedinstvenu bazu podataka koristeći postojeće separatne podatke i razvijati nove baze. □
- prostorni planovi se često rade bez jasnih programa i u pravilu uključuju namjere i

interese koji često nisu sagledani sa svih aspekata. Namjeni površina za gospodarske djelatnosti i druge funkcije uglavnom ne prethode odgovarajuće razvojne strategije, niti procjena prihvatnog kapaciteta, koji mogu izbalansirati razvojne potrebe i dopušteno opterećenje po okoliš; □

- planirane veličine građevinskih područja i izdvojenih turističkih zona u obalnom području često premašuju potrebe i mogućnosti lokalne zajednice u smislu demografskog, radnog i socijalnog potencijala; □
- nerealna očekivanja vlasnika zemljišta i izjednačavanje prava vlasništva s pravom građenja (vlasništvom nad namjenom), što ima za posljedicu da planski proces često počinje s vlasnikom zemljišta i njegovim namjerama umjesto da proces vode planske namjere cjelovitog razvoja naselja, s time vezi je i problem (ne)sposobnosti lokalnih zajednica da oblikuju model održivog lokalnog razvoja. O strane lokalne samouprave izrada plana se često banalizira i svodi na „ucrtavanje zahtjeva za povećanjem građevinskog područja“ koja je u obalnom području izraženija zbog visoke vrijednosti građevinskog zemljišta. □

Treba naglasiti da kad govorimo o obalnom području da se ono sastoji od dva "jednakopravna" dijela: kopneni prostor i morski prostor. Glede problematike gospodarenja zemljištem, glavnina dosadašnjih aktivnosti je bila usmjerena na kopneni dio obalnog područja, od prostornog planiranja, do instrumenata gospodarenja zemljištem i, konačno, do kreiranja baza podataka o resursima obalnog područja. Shodno tome, i analitička osnova obalnog planiranja i upravljanja najvećim dijelom je bila orijentirana na probleme kopnenog dijela toga područja. No IUOP, definicijski gledano, ne pravi razliku i morski prostor bi se trebao jednakopravno tretirati kao i kopneni. Dugo vremena, kopneni prostor je bio gotovo ekskluzivni fokus prostornog planiranja i prostorni planovi su se odnosili isključivo na uređenje kopnenog zemljišta. Situacija se posljednjih godina počela postupno mijenjati i prostorno planiranje mora (PPM) se javlja kao novi planerski postupak koji, iako fokusiran na morski prostor obalnog područja, ima značajan potencijal da doprinese integraciji razvojnog planiranja u obalnom području u cjelini. To je rezultat činjenice da je morski prostor pod značajnim utjecajem aktivnosti na kopnu, dok more značajno determinira karakter i strukturu korištenja kopnenog dijela obalnog područja. PPM je praktično sredstvo definiranja racionalne organizacije korištenja morskog prostora i balansiranja između potražnje za morskim prostorom i zaštite vrijednih bioloških resursa mora. PPM se definira kao proces prostornog i vremenskog definiranja ljudskih aktivnosti u morskome prostoru s ciljem postizanja ekološke, ekonomske i socijalne ravnoteže između potražnje i ponude morskih resursa. Većina zemalja je i do sada određivala namjenu morskog prostora za pojedine oblike korištenja, no to se radilo na sektorskoj osnovi što je često rezultiralo pojavom konflikata između pojedinih namjena mora te između namjena mora i elemenata morskog ekosustava.

Pojam "zemljišta" na kopnu je više manje jasan dok je sustav upravljanja i gospodarenja zemljištem, s više ili manje uspjeha, uglavnom inauguriran te su vlasnički odnosi nad zemljištem vrlo jasno postavljeni. Na moru je situacija donekle slična stanju na kopnu, no postoje i značajne razlike. Prvo, država je isključivi vlasnik mora. Zato kod definiranja granica namjena mora ekstremna preciznost kod određivanja granica nije od primarne važnosti, osim u slučaju visokog intenziteta korištenja morskog prostora ili postojanja iznimno osjetljivih infrastrukturnih objekata. Drugo, u ekološkom smislu, morski ekosustav je znatno osjetljiviji i znatno slabije istražen od kopnenog ekosustava. Ovaj je činjenica važna kod izrade prostornih planova mora te je potrebno u ranoj fazi planiranja definirati granice iznimno važnih bioloških zona kako bi se osigurala njihova maksimalna zaštita. I treće, u planiranju namjene mora prisutna je tradicionalna neusklađenost između pojedinih "sektora" korištenja. Pored toga, režimi korištenja mora se često određuju na "ad-hoc" osnovi. Pritom se ne vodi

dovoljno računa o uvjetima korištenja, ili elementima tzv. "tenure" (interesa) koje bi morali poštovati oni koji dobiju koncesiju za korištenje morskog prostora za određenu namjenu.⁸

⁸FAO (2012). *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security*. Rome: FAO.

2 Ocjene mjerila

Mjerila koja je potrebno ocijeniti prikazuje Tablica 1.

Tablica 1. Ocjene mjerila u panelu

Panel-LGI-Mjerilo			Panel	Ocjena			
				A	B	C	D
PANEL 10: Gospodarenje obalnim područjem							
<i>LGI 1: Pravo korištenja mora za ribarstvo</i>							
10	1	1	Pravo korištenja mora za ribarstvo je pravno prepoznato i zaštićeno u praksi		x		
10	1	2	Mješovito korištenje mora u određenim zonama (npr. ribarstvo, turizam i promet) može pravno postojati		x		
10	1	3	Dozvola za korištenje morskog prostora može se dobiti uz prihvatljivu cijenu nakon pažljive i transparentne procjene usuglašenosti s postojećim planovima mora uz procjenu utjecaja na okoliš i uzimanja u obzir mišljenja i interesa svih dionika			x	
10	1	4	Dozvola za korištenje morskog prostora može se brzo dobiti			x	
<i>LGI 2: Učinkovitost procesa izrade prostornih planova u obalnom području</i>							
10	2	1	Prostorno planiranje učinkovito usmjerava obalni urbani razvoj				x
10	2	2	Postupci planiranja su u stanju nositi se s obalnim urbanim rastom		x		
<i>LGI 3: Učinkovitost procesa prostornog planiranja mora</i>							
10	3	1	Prostorni planovi mora se izrađuju/mijenjaju kroz javni proces				x
10	3	2	Potrebe ribarskog sektora za prostorom su prepoznate u prostornim planovima mora i poduzimaju se odgovarajuće mjere radi osiguranja održivosti ulova ribe i regulirajućih prihvatljivih učinaka na okoliš			x	
10	3	3	Određivanje zona marikulture u prostornim planovima mora je osigurano uključivo i mjere izbjegavanja konflikata sa susjednim namjenama (npr. turizam) i uz uvažavanje mišljenja i interesa dionika		x		
10	3	4	Prostorno planiranje mora učinkovito određuje prostornu i vremensku alokaciju korištenja morskog prostora i osigurava održivo korištenje morskih resursa				x
10	3	5	Proces prostornog planiranja mora osigurava koherentnost između morskih i obalnih strategija i planova			x	

Gospodarenje obalnim područjem prepoznato je kao važan panel za problematiku upravljanja zemljištem jer je obalno područje, a posebno njegovi prostorni resursi, važan faktor ukupnog razvoja Hrvatske. Obalno područje se sastoji od morskog i kopnenog dijela i oba dijela treba jednako tretirati, unatoč razlikama koje postoje u vlasničkom režimu na zemljištu.

2.1 Pokazatelj 1: Pravo korištenja mora za ribarstvo

Korištenje mora za ribarstvo spada u jednu od najvažnijih namjena, kako u gospodarskom tako i u socijalnom smislu. Struktura ribolova ima značajnih posljedica i na stanje morskog ekosustava.

2.1.1 Pravo korištenja mora za ribarstvo je pravno prepoznato i zaštićeno u praksi

Pretpostavka za ovo mjerilo je uspostavljeni pravni režim za odobravanje dozvola koji je usklađen s zahtjevima održivog i odgovornog ribarstva.

1	1	Pravo korištenja mora za ribarstvo je pravno prepoznato i zaštićeno u praksi
		A: Prava korištenja za ribarstvo su pravno prepoznata i konzistentno i učinkovito zaštićena u cijelom postupku
		B: Prava korištenja za ribarstvo su pravno prepoznata ali samo neka su učinkovito zaštićena u praksi ili je njihovo izvršenje teško i zahtijeva puno vremena
		C: Prava korištenja za ribarstvo nisu pravno prepoznata ali zaštita de facto postoji u svim slučajevima
		D: Prava korištenja za ribarstvo nisu pravno prepoznata i u praksi često nisu zaštićena

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Mjerilo je ocjenjeno kao relativno dobro jer se provodi uz određenu kontrolu, a troškovi dobivanja dozvole nisu ocijenjeni kao visoki. Postoji određeni problem ribarenja bez dozvole, te problem "malih", povremenih ribara.

Pouzdanost podataka:

Broj izdanih dozvola se može provjeriti u nadležnim županijskim upravnim odjelima za ribarstvo i nadležnim službama državne uprave.

2.1.2 Mješovito korištenje mora u određenim zonama (npr. ribarstvo, turizam i promet) može pravno postojati

Omogućavanje mješovitog korištenja mora, vremenski i prostorno, je jedan od temeljnih postulata prostornog planiranja mora (PPM). Konkretna primjena ovoga postulata u praksi je jedan od temeljnih pokazatelja učinkovitosti PPM.

1	2	Mješovito korištenje mora u određenim zonama (npr. ribarstvo, turizam i promet) može pravno postojati
		A: Koegzistencija prava na ribarenje i promet je moguća po zakonu, poštovana u praksi, i bilo koji nesporazumi koji mogu nastati se brzo rješavaju
		B: Koegzistencija prava na ribarenje i promet je moguća po zakonu, poštovana u praksi, no mehanizmi za rješavanje nesporazuma su često neodgovarajući
		C: Koegzistencija je moguća po zakonu ali rijetko poštovana u praksi
		D: Koegzistencija nije moguća po zakonu; druga korištenja nadjačavaju pravo na ribarenje

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

relativno visoka ocjena je data jer, unatoč nepostojanju specifičnih prostornih planova mora, postojeći županijski prostorni planovi su počeli djelomično definirati namjenu mora. Javljuju se konflikti u korištenju, pogotovo između marikulture i turizma, a njihovo rješavanje često izaziva prijepore zbog neadekvatnosti mehanizama za rješavanje sporova.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.1.3 Dozvola za korištenje morskog prostora može se dobiti uz prihvatljivu cijenu nakon pažljive i transparentne procjene usuglašenosti s postojećim planovima mora uz procjenu utjecaja na okoliš i uzimanja u obzir mišljenja i interesa svih dionika

Zone korištenja prvo moraju biti definirane prostornim planovima županija, gradova i općina.

1	3	Dozvola za korištenje morskog prostora može se dobiti uz prihvatljivu cijenu nakon pažljive i transparentne procjene usuglašenosti s postojećim planovima mora uz procjenu utjecaja na okoliš i uzimanja u obzir mišljenja i interesa svih dionika
		A: Zahtjevi za dozvolu korištenja morskog prostora su jasni, izravni, dostupni i konzistentno primijenjeni u okviru transparentne procedure
		B: Zahtjevi za dozvolu korištenja morskog prostora su jasni, izravni, dostupni ali nisu konzistentno primijenjeni u okviru transparentne procedure
		C: Zahtjevi za dozvolu korištenja morskog prostora nisu jasni, izravni i dostupni ali su mnogi tražitelji u mogućnosti zadovoljiti zahtjeve
		D: Zahtjevi za dozvolu korištenja morskog prostora su takvi da se njihovo dobivanje ocjenjuje kao vrlo teško

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Obzirom da nema sustavne primjene PPM, nije razvijena ni procedura. Zahtjevi se odobravaju na temelju odrednica županijskih prostornih planova koji ne obrađuju sustavno morski prostor već to rade na ad-hoc osnovi.-

Pouzdanost podataka: Relativno slaba

2.1.4 Dozvola za korištenje morskog prostora može se brzo dobiti

Sustav izdavanja dozvola trebao bi se etablirati na temelju izrađenih prostornih planova mora.

1	4	Dozvola za korištenje morskog prostora može se brzo dobiti
		A: Svi zahtjevi se rješavaju u roku od 3 mjeseca
		B: Svi zahtjevi se rješavaju u roku od 6 mjeseci
		C: Svi zahtjevi se rješavaju u roku od 12 mjeseci
		D: Svi zahtjevi se rješavaju u roku dužem od 12 mjeseci

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Nema podataka o prosječnom trajanju procesa dobivanja dozvole

Pouzdanost podataka: Relativno slaba

2.2 Pokazatelj 2: Učinkovitost procesa izrade prostornih planova u obalnom području

Prostor je najvažniji resurs obalnog područja Hrvatske. Unatoč dugoj tradiciji prostornog planiranja u obalnom području, današnji sustav se može ocijeniti kao neodgovarajući jer rezultira visokim stupnjem neracionalnosti u korištenju prostora. No, pokazatelj je važan jer se njime u značajnoj mjeri mogu definirati temeljne odrednice prostornog razvoja obalnog područja.

2.2.1 Prostorno planiranje učinkovito usmjerava obalni urbani razvoj

Prostorni planovi su temeljni instrument usmjeravanja obalnog razvoja, posebno u uskom obalnom pojasu odnosno ZOP-u.

2	1	Prostorno planiranje učinkovito usmjerava obalni urbani razvoj
		A: Obalni urbani razvoj učinkovito je vođen slijedom hijerarhije županijskih/gradskih/općinskih/detaljnih planova korištenja prostora koje se redovito dopunjuju, dok je intenzitet korištenja zemljišta usklađen s raspoloživim građevinskim područjima a nosivi kapacitet infrastrukture odgovara intenzitetu korištenja zemljišta
		B: U obalnim urbanim područjima, iako je urbani razvoj vođen slijedom hijerarhije županijskih/gradskih/općinskih/detaljnih planova korištenja prostora, u praksi je urbani razvoj samo djelomično usklađen s raspoloživim građevinskim područjima i vođen raspoloživošću infrastrukture, čime se planovi samo djelomično primjenjuju
		C: U obalnim urbanim područjima, iako je urbani razvoj vođen slijedom hijerarhije županijskih/gradskih/općinskih/detaljnih planova korištenja prostora, u praksi se urbani razvoj dešava u ad-hoc maniri dok se infrastrukture izgrađuje nakon izgradnje objekata
		D: U obalnim urbanim područjima, hijerarhija županijskih/gradskih/općinskih/detaljnih planova korištenja prostora može ali i ne mora biti definirana zakonom, a u praksi se urbani razvoj dešava u ad-hoc maniri uz gotovo nikakvu izgradnju prateće infrastrukture

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Ovo mjerilo je jedno od najvažnijih kod određivanja stanja korištenja prostora obalnih područja. Ono odražava racionalnost definiranja veličine građevinskih područja, odnosno pokazuje da li je korištenje obalnog prostora racionalno i održivo. Ocjena se temelji na činjenici da raspoloživa veličina planovima odobrenih građevinskih područja nekoliko puta premašuje stvarnu potražnju za prostorom, što je posljedica nepostojanja učinkovitih instrumenata konsolidacije (komasacije) zemljišta.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.2.2 Postupci planiranja su u stanju nositi se s obalnim urbanim rastom

Postupak planiranja je definiran zakonom i pratećom regulativom i moguće je utvrditi u kolikoj mjeri se poštuje procedura.

2	2	Postupci planiranja su u stanju nositi se s obalnim urbanim rastom
		A: U obalnim urbanim područjima, proces urbanističkog planiranja i odgovarajuće institucije su u stanju nositi se s povećanom potražnjom za građevinskim zemljištem temeljem činjenice da je sva nova izgradnja legalna
		B: U obalnim urbanim područjima, proces urbanističkog planiranja i odgovarajuće institucije djelomično su u stanju nositi se s povećanom potražnjom za građevinskim zemljištem temeljem činjenice da je gotovo sva nova izgradnja legalna
		C: U obalnim urbanim područjima, proces urbanističkog planiranja i odgovarajuće institucije teško se nose s povećanom potražnjom za građevinskim zemljištem temeljem činjenice da je većina nove izgradnje bespravna
		D: U obalnim urbanim područjima, proces urbanističkog planiranja i odgovarajuće institucije ne mogu se nositi s povećanom potražnjom za građevinskim zemljištem temeljem činjenice da je gotovo sva nova izgradnja bespravna

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila

Instrumenti izrade i donošenja plana postoje, no proces dobivanja dozvole je dug i skup što je u prošlosti rezultiralo znatnom bespravnom izgradnjom. No, postupkom legalizacije te strogim djelovanjem kod nove bespravne izgradnje za očekivati je da će se broj bespravnih objekata značajno smanjiti.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.3 Pokazatelj 3: Učinkovitost procesa prostornog planiranja mora

Prostorno planiranje mora je novi instrument koji može doprinijeti racionalnijem korištenju morskog prostora i zaštiti vrijednog morskog ekosustava

2.3.1 Prostorni planovi mora se izrađuju/mijenjaju kroz javni proces

Pretpostavka je da će se samostalni proces PPM inaugurirati te da će se provoditi putem transparentne i učinkovite procedure

3	1	Prostorni planovi mora se izrađuju/mijenjaju kroz javni proces
		A: Prilikom izrade/mijenjanja prostornih planova mora osigurano je iznošenje stavova dionika a odgovarajuće odluke se donose na transparentan način tijekom procesa javne rasprave
		B: Prilikom izrade/mijenjanja prostornih planova mora osigurano je iznošenje stavova dionika a odgovarajuće odluke se ne donose na transparentan način tijekom procesa javne rasprave
		C: Prilikom izrade/mijenjanja prostornih planova mora osigurano je iznošenje stavova dionika a primjedbe iznesene tijekom javne rasprave se ne ugrađuju u konačnu verziju plana
		D: Prilikom izrade/mijenjanja prostornih planova mora ne zahtijeva se iznošenje stavova dionika

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Niska ocjena je rezultat činjenice da još ne postoji izdvojeni sustav izrade i donošenja prostornih planova mora, već se to djelomično provodi kroz izradu prostornih planova. U slučaju ovog drugog, postoji sustav javnog iznošenja stavova

Pouzdanost podataka: Nema podataka

2.3.2 Potrebe ribarskog sektora za prostorom su prepoznate u prostornim planovima mora i poduzimaju se odgovarajuće mjere radi osiguranja održivosti ulova ribe i regulirajućih prihvatljivih učinaka na okoliš

Prostorni planovi mora još nisu u sustavu prostornog planiranja, no neki županijski planovi imaju mogućnost definiranja ribarskih zona.

3	2	Potrebe ribarskog sektora za prostorom su prepoznate u prostornim planovima mora i poduzimaju se odgovarajuće mjere radi osiguranja održivosti ulova ribe i regulirajućih prihvatljivih učinaka na okoliš
		A: Zahtjevi ribarskog sektora su uključeni tijekom izrade prostornih planova mora na način da se osigura održivost ribarstva, ali se općenito negativni učinci na okoliš uzimaju u obzir
		B: Zahtjevi ribarskog sektora su uključeni tijekom izrade prostornih planova mora, no bez procjene održivosti ribarstva i ali se negativni učinci na okoliš uzimaju u obzir
		C: Zahtjevi ribarskog sektora su uključeni tijekom izrade prostornih planova mora, no bez procjene održivosti ribarstva i uzimanja u obzir negativnih učinci na okoliš
		D: Zahtjevi ribarskog sektora se tijekom izrade prostornih planova mora ignoriraju

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Zahtjevi ribarskog sektora se djelomično uzimaju u obzir i to kada se namjena mora određuje prostornim planom županije.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.3.3 Određivanje zona marikulture u prostornim planovima mora je osigurano uključivo i mjere izbjegavanja konflikata sa susjednim namjenama (npr. turizam) i uz uvažavanje mišljenja i interesa dionika

Ova mjera je jedan od ključnih pokazatelja prostornog planiranja mora jer su njenom provedbom osigurava zaštita morskih resursa i osigurava održivi razvoj obalnih područja.

3	3	Određivanje zona marikulture u prostornim planovima mora je osigurano uključivo i mjere izbjegavanja konflikata sa susjednim namjenama (npr. turizam) i uz uvažavanje mišljenja i interesa dionika
		A: Područja marikulture su uključena u prostorne planove mora, uključivo i mjere za sprječavanje konflikata sa susjednim namjenama i korisnicima i uzimajući u obzir interese svih dionika
		B: Područja marikulture su uključena u prostorne planove mora, uključivo i mjere za sprječavanje konflikata sa susjednim namjenama i korisnicima ali se ne uzimaju u obzir interesi svih dionika
		C: Područja marikulture su uključena u prostorne planove mora, ali bez mjera za sprječavanje konflikata sa susjednim namjenama i korisnicima uz ignoriranje interesa svih dionika
		D: Područja marikulture nisu uključena u prostorne planove mora

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Iako ne postoje izrađeni posebni prostorni planovi mora ova područja se uključuju u prostorne planove županija. No, interesi svih korisnika ne uzimaju se uvijek u obzir.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.3.4 Prostorno planiranje mora učinkovito određuje prostornu i vremensku alokaciju korištenja morskog prostora i osigurava održivo korištenje morskih resursa

Ova mjera je jedan od temeljnih postulata prostornog planiranja mora jer osigurava multifunkcionalnost i mnogostruko korištenje morskoga prostora.

3	4	Prostorno planiranje mora učinkovito određuje prostornu i vremensku alokaciju korištenja morskog prostora i osigurava održivo korištenje morskih resursa
		A: Prostorno planiranje mora je učinkovito vođeno hijerarhijom planova korištenja mora definiranih zakonom (prostorni, vremenski), koji se redovito dopunjuju, dok je intenzitet korištenja morskog prostora usklađen s nosivim kapacitetom mora
		B: Dok je hijerarhija prostornih i vremenskih planova korištenja mora definirana zakonom i provedena u praksi, planiranje nije vođeno respektiranjem nosivog kapaciteta mora
		C: Dok je hijerarhija državnih/županijskih/općinskih/gradskih prostornih planova mora definirana zakonom, u praksi se planovi ne provode i korištenje morskih resursa se odvija u ad.hoc maniri a održivo korištenje morskih resursa nije osigurano
		D: Zakon ne predstavlja dovoljnu osnovu za prostorno planiranje mora, korištenje mora nije regulirano i održivo korištenje morskih resursa nije osigurano

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

U zakonu o prostornom uređenju, niti u jednom drugom zakonu, nije predviđena izrada prostornih planova mora.

2.3.5 Proces prostornog planiranja mora osigurava koherentnost između morskih i obalnih strategija i planova

Morski prostor je pod značajnim utjecajem aktivnosti na kopnu i on je značajan integrator razvoja morskog i kopnenog dijela obalnog područja.

3	5	Proces prostornog planiranja mora osigurava koherentnost između morskih i obalnih strategija i planova
		A: Prostorno planiranje mora je u cijelosti usklađeno sa strategijama i planovima teritorijalnog razvoja i u cijelosti se tako primjenjuje
		B: Prostorno planiranje mora je u cijelosti usklađeno sa strategijama i planovima teritorijalnog razvoja ali se samo djelomično primjenjuje
		C: Prostorno planiranje mora je samo djelomično usklađeno sa strategijama i planovima teritorijalnog razvoja
		D: Prostorno planiranje mora nije usklađeno sa strategijama i planovima teritorijalnog razvoja

Analiza mjerila i predložena ocjena mjerila:

Iako prostornih planova mora još nema, namjena površina mora koja je definirana u županijskim planovima je djelomično usklađena s teritorijalnim strategijama i planovima.

Pouzdanost podataka: Dobra

2.4 Završni komentar o modulu

Dok je ovaj modul izuzetno važan po svojem sadržaju za politiku gospodarenja zemljištem jer se odnosi na dio nacionalnog teritorija koji je najizloženiji pritiscima razvoja i izgradnje što, u nedostatku odgovarajućih instrumenata gospodarenja zemljištem, rezultira visokim stupnjem neracionalnosti korištenja obalnog zemljišta, ocjenjuje se da poseban problema predstavlja nedostatak učinkovitog sustava upravljanja (gospodarenja) obalnim područjem. Takav sustav bi omogućio bolju koordinaciju interesa zainteresiranih dionika dok bi rezultati takve koordinacije predstavljali značajan input u izradi planova upravljanja obalnim područjem i, u konačnici, racionalnijim sustavom gospodarenja zemljištem.

Literatura

World Bank: "The Land Governance Assessment Framework Implementation Manual. October 2013.

Propisi:

ZPDML – Maritime Domain and Seaports Act (Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama) (NN, 158/03, 100/04, 123/11, 141/06, 38/09)

ZLRS - Local and Regional Self-Government Act (Zakon o lokalnoj i regionalnoj samoupravi) (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13)

ZPZ – Agricultural Land Act (Zakon o poljoprivrednom zemljištu) (NN 39/13)

ZPU – Physical Planning Act (Zakon o prostornom uređenju) (NN 153/13)

ZZP – Nature Protection Act (Zakon o zaštiti prirode) (NN 80/13)

ZVd- Waters Act (Zakon o vodama) (NN, 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14)

ZMR – Marine Fisheries Act (Zakon o morskom ribarstvu) (NN, 81/13, 14/14, 152/14)

Web mjesta:

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja: <http://www.mgipu.hr/>

Ministarstvo poljoprivrede: <http://www.mps.hr/>

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode: <http://www.mzoip.hr/>

Ministarstvo kulture: <http://www.min-kulture.hr/>

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture: <http://www.mppi.hr/>

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: <http://www.mrrfeu.hr/>